

О. Крупчан, член-кореспондент
АПрН України, керівник
Київського регіонального центру
АПрН України

Дев'ять років діяльності Київського регіонального центру Академії правових наук України

Початок діяльності Київського регіонального центру (КРЦ) як складової Президії Академії правових наук України пов'язаний з ім'ям одного з фундаторів Академії, її великого патріота Федора Глібовича Бурчака. Власне цей короткий часопис діяльності КРЦ також данина його пам'яті, його постаті в юридичній науці і людському житті. Ніхто з нас не забуде його зусиль по заснуванню і зміцненню АПрН України і першої структурної організації її Президії в столиці України — Київського регіонального центру.

Всі пам'ятають, що КРЦ у Києві утворився, як кажуть, на порожньому місці: без приміщення, коштів, матеріально-технічного і, зрозуміло, кадрового забезпечення. Ми дуже вдячні Президенту України, покійному Ф. Бурчаку, а також академіку АПрН України Д. Табачнику за чудовий будинок по вул. Пилипа Орлика, 3, за те, що маємо змогу вже багато років поспіль збиратися тут, проводити організаційні і масові заходи АПрН України, використовувати інші можливості КРЦ. Мабуть, усім членам АПрН України запам'яталась перша міжнародна конференція «Проблеми методології сучасного правознавства», яку було проведено 9-10 жовтня 1996 р. саме у конференц-залі відремонтованого приміщення КРЦ.

За час, що минув від дня утворення АПрН України, її структура в Києві суттєво розрослася. Тепер у системі, яку координує КРЦ, діють Інститут приватного права і підприємництва, Інститут інтелектуальної власності, Науково-дослідний центр правової інформатики, а також Інститут фінансового права Державної податкової адміністрації, відносно якого КРЦ здійснює науково-методичну «опіку».

Для того щоб об'єктивно оцінити діяльність КРЦ АПрН України, слід спочатку торкнутися його статусу.

Відповідно до Статуту Академії правових наук України (ст. 89) регіональні центри створюються з метою координації діяльності наукових установ АПрН України, навчальних закладів юридичного профілю у розробленні наукових проблем, які мають важливе значення для розвитку відповідних регіонів, а також з метою надання практичної допомоги місцевим органам виконавчої влади, правоохоронним органам, судам та органам місцевого самоврядування.

Згідно з Положенням про Київський регіональний центр, затвердженим Президією АПрН України 21 грудня 1993 р., КРЦ АПрН України є структурним підрозділом апарату її Президії, покликаним забезпечити координацію діяльності наукових установ АПрН України, навчальних та інших закладів юридичного профілю, що розташовані на території регіону, визначеного Президією АПрН України, у розробці правових проблем, які мають важливе значення для державо- і правотворення в Україні, а також надання практичної допомоги центральним і місцевим органам державної влади у підготовці відповідних нормативних актів, необхідних наукових рекомендацій з правових проблем та здійснення правової експертизи щодо питань, які потребують необхідного оформлення. КРЦ є юридичною особою, користується правами і несе обов'язки, пов'язані з його діяльністю, має відокремлене майно, самостійний баланс, печатку із зображенням Державного герба України.

Завданнями КРЦ є:

- наукове забезпечення правотворчої діяльності державних органів, вивчення і узагальнення механізмів реалізації актів законодавства;
- підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органів державної влади, правоохоронних органів;
- узагальнення світового досвіду правового регулювання суспільних відносин.

Для здійснення цих завдань КРЦ:

- відповідно до планів, схвалених Президією АПрН України, координує діяльність розташованих на території регіону відділень і наукових установ АПрН України, навчальних та інших закладів юридичного профілю;
- консолідує і підтримує зусилля науковців, що працюють над розв'язанням проблем державо- і правотворення в Україні, з підготовки відповідних законопроектів і рекомендацій;

- здійснює за дорученням Президента АПрН України зв'язок з центральними органами державної влади та правоохоронними органами України з метою узгодження наукових планів АПрН України з запитами практики, надає їм необхідну допомогу в розв'язанні питань, які виникають в їх роботі;
- підтримує постійний зв'язок та сприяє діяльності громадських організацій і формувань юридичного профілю;
- організує, проводить і бере участь у наукових конференціях, симпозіумах, творчих конкурсах тощо;
- за дорученням Президії АПрН України встановлює міжнародні зв'язки та укладає угоди про співробітництво;
- організує підготовку наукових кадрів, підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів;
- виступає засновником підприємств, господарських товариств та спільних підприємств;
- проводить іншу діяльність, спрямовану на розв'язання завдань, що стоять перед АПрН України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 1994 р. Академії правових наук встановлено граничну чисельність працівників науково-організаційного апарату її Президії у кількості 45 одиниць, у тому числі 15 одиниць — КРЦ. Згідно з ст. 63 Статуту Академії правових наук України її Президія має апарат, який забезпечує реалізацію повноважень та виконання рішень Президії АПрН України. Таким чином, зазначені 15 одиниць є штатними одиницями Президії АПрН України і в даний час серед них є посади:

- віце-президента, яку з 15 лютого 2000 р. обіймає академік О. Копиленко;
- двох академіків-секретарів: відділення цивільно-правових наук і відділення екологічного, господарського та аграрного права, які заміщені з грудня 1993 р. відповідно академіками О. Підпригорою і Ю. Шемшученком;
- керівника КРЦ, яка з 1 листопада 2000 року заміщена членом-кореспондентом О. Крупчаном, котрий раніше (з липня 1994 р.) обіймав посаду заступника керівника КРЦ;
- ученого секретаря, яка з липня 1994 р. заміщена академіком М. Сегаєм;
- начальника відділу по зв'язках з державними, судовими і правоохоронними органами, яка з листопада 1995 р. заміщена

академіком А. Закалюком, якого обрано членом Президії АПрН України.

Головними науковими і науково-організаційними підрозділами, діяльність яких координує КРЦ, є відділення цивільно-правових наук та відділення екологічного, господарського та аграрного права, котрі координують і спрямовують зусилля членів АПрН України однопрофільних чи суміжних галузей наук на вирішення основних завдань право- і державотворення, які стоять перед АПрН України.

Саме відділення цивільно-правових наук, яке очолює академік-секретар О. Підопригора, у складі академіків Н. Кузнецової, В. Луця, Я. Шевченко, М. Штефана, членів-кореспондентів А. Довгерта, Д. Притики, М. Селівона здійснило вагомий внесок у створення засад сучасного українського цивільного права та процесу, господарського судочинства, трудового та сімейного права, міжнародного публічного права. Разом з їх колегами — членами відділення, які працюють у Харкові та Одесі, вони стали авторами базових підручників і найбільш значущих монографічних досліджень у перелічених галузях права, а також розробниками вже прийнятих Верховною Радою Цивільного та Господарського кодексів України.

Теж саме треба сказати і про діяльність відділення екологічного, господарського та аграрного права, яке очолює академік-секретар Ю. Шемшученко. Членами цього відділення академіками В. Андрейцевим, І. Побірченком, В. Семчиком, В. Янчуком, членами-кореспондентами В. Костицьким, О. Коцюбою, Н. Малишевою, В. Нагребельним проведено найбільш значущі в Україні дослідження в галузі аграрного, земельного та екологічного права, підготовлено базові підручники з питань, що стосуються зазначених галузей права, зроблені новаторські дослідження правовідносин в ядерній та космічній галузях. Члени відділення брали активну участь у розробці проектів Земельного кодексу та багатьох інших нормативних актів, що стосуються розвитку аграрно-промислового комплексу та захисту довкілля, гармонізації українського та міжнародного законодавства у названих сферах.

КРЦ приділяє значну увагу питанням взаємодії цих двох відділень з науково-дослідними установами АПрН України, які працюють у Київському регіоні і становлять другу основну ланку наукового потенціалу АПрН України.

Якщо координація наукових напрямків, наприклад, відділення цивільно-правових наук і створеного у 1996 р. Інституту приватного права і підприємництва спочатку мала дещо персоніфікований характер залежно від наукових поглядів їх керівників, то в даний час розробка наукових напрямів Інституту, його організаційної структури, складу вченої ради є результатом спільних зусиль КРЦ, відділення і керівництва Інституту, які цілеспрямовано вирішують ці питання. Саме так на спільному засіданні Бюро КРЦ, двох відділень і керівного складу Інституту у липні 2002 р. було розглянуто перспективний план науково-дослідницької роботи Інституту, який визначав основні напрями діяльності і найбільш доцільну структуру Інституту. Більшість членів відділення цивільно-правових наук залучено до роботи наукового колективу і вченої ради Інституту.

З самого початку створення Інституту інтелектуальної власності (постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 2002 р. № 582) до складу його вченої ради також запрошені провідні фахівці з проблем інтелектуальної власності — члени відділення цивільно-правових наук.

Оскільки Науково-дослідний центр правової інформатики, створений 21 червня 2001 р. постановою Кабінету Міністрів України № 671, має міжгалузеву спрямованість, його науковий потенціал повинен поповнюватися фахівцями різних відділень АПрН України.

Дещо новою формою науково-методичного співробітництва АПрН України з науково-дослідними установами інших відомств є координація КРЦ наукової діяльності Інституту фінансового права Державної податкової адміністрації, який розпочав свою роботу з лютого 2002 р. і де заступником директора з наукової роботи працює академік Л. Воронова.

Зважаючи на те, що діяльність відділень і науково-дослідних установ Київського регіону буде висвітлено у відповідних статтях їх керівників, слід більш докладно зупинитись на ініціативних наукових дослідженнях, які було проведено за цей час співробітниками КРЦ.

Хоча КРЦ не є власне науково-дослідною установою, його працівники, виконуючи відповідне доручення президента АПрН України, спрямовують свої зусилля і на проведення науково-дослідницьких робіт за госпрозрахунковою тематикою. Всього за останні п'ять років виконано 15 госпрозрахункових

тем з обсягом фінансування на суму близько 300 000 гривень. У даний час на стадії виконання — 5 госпрозрахункових тем, замовниками яких є Міністерство освіти і науки України, Головадержслужба України, Вищий господарський суд України. До виконання науково-дослідницьких робіт і розробки нормативно-правових актів залучалися вчені та практичні працівники — члени тимчасових трудових колективів, а також співробітники Міжвідомчої лабораторії правового забезпечення розвитку науки і технологій, створеної за ініціативою КРЦ в 1997 р., та окремі працівники КРЦ.

Поза рамками бюджетного фінансування працівники КРЦ, а також співробітники Міжвідомчої лабораторії брали участь у розробці проекту Закону України «Про науку і науково-технічну діяльність», яким закладено новітні правові засади взаємовідносин між державою та суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності, забезпечено підвищення ефективності науки.

Підготовлено проекти постанов Кабінету Міністрів України «Про розвиток і захист критичних технологій», «Про державну підтримку міжнародного співробітництва у сфері високих і критичних технологій» та «Про концепцію державної промислової політики України». Поза рамками фінансування працівники Міжвідомчої лабораторії також взяли участь у розробці проекту Закону України «Про розвиток і захист високих та критичних технологій у найбільш важливих для національної безпеки галузях (матеріальному виробництві, в гуманітарній, соціальній і оборонній сферах)».

За напрямом Державної науково-технічної програми «Правове забезпечення розбудови державності України» КРЦ на замовлення колишнього Міннауки України виконував науково-технічну роботу «Теоретичні і організаційно-правові засади створення адміністративної юстиції України» (науковий керівник — О. Крупчан). Виконавцями сформовано концептуальні підходи до оцінки розроблюваних Адміністративного та Адміністративно-процесуального кодексів; опубліковано 15 наукових статей та монографія «Виконавча влада в Україні: конституційні засади і шляхи реформування»; розроблено технічне завдання на створення автоматизованої бази даних «Адміністративна юстиція» тощо.

За цим же напрямом також на замовлення Міннауки України виконано тему «Захист підприємницької та банківської діяль-

ності від правопорушень» (науковий керівник — М. Сегай). Згідно з планом виконання робіт авторський колектив підготував «Аналіз практики діяльності органів прокуратури, МВС та судово-експертних установ по розслідуванню та попередженню злочинів, пов'язаних з підприємницькою та банківською діяльністю», розробив проект кримінально-правових та криміналістичних заходів щодо запобігання правопорушенням у зазначеній сфері, здійснив дослідження та підготував пропозиції щодо вдосконалення законодавчого та іншого нормативно-правового регулювання підприємницьких і банківських відносин.

На замовлення колишнього Міннауки України (договір від 17 червня 1998 р.) в КРЦ виконано науково-технічну роботу на тему «Розроблення науково обґрунтованої системи пріоритетного фінансування науки» (науковий керівник — О.Тиж). Запропоновано вдосконалену систему показників визначення обсягів витрат на науку, в тому числі з Державного бюджету, яку розглянуто в Міннауки України та Мінекономіки України і надіслано міністерствам і відомствам для підготовки відповідних пропозицій до розробки проектів Державного бюджету України за розділом «Дослідження і розробки».

1 вересня 1998 р. підготовлено і передано до Кабінету Міністрів України проект «Положення про порядок визначення обсягів фінансування фундаментальних, цілеспрямованих фундаментальних і наукових досліджень».

За договором КРЦ з Міннауки України від 9 лютого 1998 р. виконано госпдоговірну тему «Розробка проекту Закону України «Про особливості приватизації об'єктів науково-технічної сфери» (науковий керівник О. Крупчан). Законопроект спрямований на створення надійних державних гарантій запобігання руйнівним процесам, які відбуваються у сфері науки, а також умов для піднесення і поліпшення діяльності наукових установ у ринкових умовах.

Крім зазначених робіт працівники КРЦ і Міжвідомчої лабораторії брали участь у підготовці питань, які розглядалися Радою з питань науки і технологій при Президентові України, зокрема «Про стан законодавчого забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності». З цією ж метою КРЦ було проаналізовано роботу з міжнародного співробітництва АПрН України. З цього питання було підготовлено аналітичну довідку і про-

позиції щодо подальшого розвитку міжнародних наукових зв'язків АПрН України.

КРЦ підготував на договірних умовах з Вищим господарським судом України Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. Виконується тема «Проблеми судової підвідомчості» з можливістю її використання для доопрацювання проекту нового Цивільного процесуального кодексу України.

На замовлення Міністерства освіти і науки України за договором від 11 серпня 2000 р. у КРЦ виконано науково-дослідницьку роботу «Аналіз показників ефективності діяльності установ і організацій науково-технічної сфери».

Досвід організації виконання КРЦ науково-технічних розробок на замовлення Міністерства освіти і науки України, Вищого господарського суду України, а також надання послуг із забезпечення інформацією системи «Законодавство» тощо свідчить про доцільність значного розширення цієї діяльності спільно з центральними органами виконавчої влади, судовими, правоохоронними органами з залученням до творчої діяльності практичних працівників цих органів.

При КРЦ з вересня 1997 р. функціонує госпрозрахунковий підрозділ — Лабораторія забезпечення комп'ютеризованою інформацією науково-дослідної, нормотворчої та правозастосовної діяльності. У КРЦ створена і функціонує комп'ютерна мережа у складі 32 робочих станцій (комп'ютерних місць). Забезпечено якісний доступ до мережі Internet, що дає змогу працювати у цій всесвітній системі з будь-якої робочої станції. За період функціонування Лабораторії від користувачів отримано 278 тис. грн., що сприяло створенню її матеріально-технічної бази та КРЦ в цілому для виконання покладених на нього основних завдань.

Набутий КРЦ досвід та оснащення його сучасною технікою створили підстави для централізованого забезпечення через систему «Законодавство» правовою інформацією наукових установ, дослідження яких координуються і організуються АПрН України.

КРЦ для організації проведення правових експертних конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо залучено коштів їх співвиконавців та виконавців — 69 тис. грн. Слід вказати, що позабюджетне фінансування є джерелом зростання матеріально-технічної бази КРЦ. З 1997 р. основні засоби КРЦ збільшились у 12 разів.

Поняття «координація фундаментальних досліджень» є, на нашу думку, досить ємним і потребує визначення правових, організаційних та фінансових засад з метою реального сприяння розвитку фундаментальних досліджень і координації діяльності Національної та галузевих академій наук, громадських наукових організацій, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у цій сфері. Ця діяльність потребує особливої уваги з огляду на те, що у загальній сумі бюджетних асигнувань на науку близько 50 % сьогодні спрямовується на фундаментальні дослідження.

Науково-організаційні функції по зв'язках з державними, судовими і правоохоронними органами, здійсненню зарубіжних зв'язків та участі у проведенні правових експертиз з найбільш важливих законопроектів Президією АПрН України покладено на відповідні відділення АПрН України, відділи КРЦ.

Головними напрямками діяльності відділу по зв'язках з державними, судовими і правоохоронними органами (начальник — А. Закалюк) є:

- координація науково-дослідницької роботи у науково-дослідних установах, вищих навчальних закладах, а частково — і безпосередньо в апаратах Міносвіти і науки України, Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України, Державної податкової адміністрації України, насамперед з проблем протидії злочинності, корупції, іншим небезпечним правопорушенням;

- аналіз результатів цієї науково-дослідницької роботи та інформування керівництва зазначених центральних установ щодо оцінки її наукового рівня, якості та обґрунтованості висновків;

- розгляд пропозицій цих установ щодо участі підрозділів та членів АПрН України в актуальних наукових дослідженнях, доведення цих пропозицій до можливих виконавців та сприяння в їх позитивному розгляді. У такий спосіб було вирішено питання участі членів Академії у дослідженні декількох важливих проблем, запропонованих Міністерством юстиції, Службою безпеки України, Державною податковою адміністрацією України тощо;

- участь в обговоренні, в тому числі з підготовкою доповіді, актуальних загальнодержавних та відомчих проблем діяльності судових, правоохоронних та інших державних органів на засі-

даннях «круглих столів», семінарах, службових нарадах, засіданнях науково-методичних рад;

— співробітництво з центральними установами згаданих органів у виконанні державних програм, указів та розпоряджень Президента України, доручень його Адміністрації, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів. Треба також відзначити, що відділ, керований академіком А. Закалюком, значною мірою практично здійснював зарубіжні зв'язки АПрН України з багатьма іноземними науково-дослідними і навчальними правовими установами в сфері боротьби з організованою злочинністю, відмиванням «брудних» грошей.

Головними напрямками роботи відділу правової експертизи, який у 1996–2002 рр. очолював член-кореспондент АПрН України В. Авер'янов, були взаємодія та інформаційні зв'язки з Головним науково-експертним управлінням та Юридичним управлінням Верховної Ради України і з відповідними підрозділами Міністерства юстиції України, управліннями Верховного Суду України по здійсненню громадської експертизи і обговоренню її висновків на «круглих столах», семінарах за участю депутатів Верховної Ради, відповідних посадових осіб апарату Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Адміністрації Президента, Верховного Суду, представників наукової юридичної громадськості. З ініціативи КРЦ та Головного науково-експертного управління було проведено декілька республіканських конференцій з обговоренням важливих законопроектів, які стосуються адміністративної та судової реформи в Україні. З метою вдосконалення науково-експертної діяльності в Головному науково-експертному управлінні було створено науково-експертну раду, до складу якої були залучені члени АПрН України, які презентують різні галузі юридичної науки.

Згідно зі ст. 31 Статуту Академії правових наук України основним обов'язком дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів АПрН України є збагачення правової науки новими досягненнями шляхом особистого проведення наукових досліджень, організації колективних розробок з найважливіших наукових проблем і наукового керівництва такими розробками. Як видно, основний акцент робиться на організації наукових досліджень на «особистому» рівні, що полягає у здійсненні персональної наукової діяльності, організації колективних розро-

бок з найважливіших наукових проблем та керівництві цими розробками особисто членом АПрН України.

При цьому відповідно до ст. 33 Статуту Академії правових наук України дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти сприяють активному впровадженню досягнень науки і техніки в практичну діяльність відповідних органів, проводять роботу, пов'язану з підготовкою і підвищенням кваліфікації наукових працівників, виконують доручення Президії АПрН України і відповідного відділення. Тобто, знову ж таки питання ставиться у площині особистої відповідальності члена АПрН України за його персональну науково-дослідницьку діяльність. З огляду на це цікавим є «розподіл» членів АПрН України Київського регіону за установами, в яких вони працюють.

Науково-дослідні та навчальні установи:

Київський регіональний центр: академіки О. Копиленко, А. Закалюк, М. Сегай, М. Штефан, член-кореспондент О. Крупчан;

Інститут держави і права імені В.М.Корецького Національної академії наук: академіки Ю. Шемшученко, В. Цветков, В. Семчик, Я. Шевченко, члени-кореспонденти В. Авер'янов, В. Денисов, Є. Кубко, В. Нагребельний, Л. Кривенко, Н. Малишева, Г. Мурашин, В. Погорілко, Ю. Римаренко, О. Скрипнюк;

Юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка: академіки В. Андрейцев, Л. Воронова, Н. Кузнецова, О. Підопригора, член-кореспондент С. Яценко;

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка: член-кореспондент А. Довгерт;

Національна академія внутрішніх справ: академік П. Михайленко;

Інститут приватного права і підприємництва АПрН України: академік В. Луць, член-кореспондент О. Коцюба;

Академія адвокатури: академік В. Гончаренко (член Президії АПрН України), член-кореспондент Т. Варфоломеєва;

Українська академія державного управління при Президентіві України: член-кореспондент Н. Нижник;

Міжнародна академія управління персоналом: член-кореспондент Н. Мироненко;

Національний аграрний університет: академік В. Янчук.

Органи державної влади, судові органи, інші організації:

Верховна Рада України: академіки В. Литвин, В. Сіренко, член-кореспондент С. Головатий;

Адміністрація Президента України: академік В. Медведчук;

Кабінет Міністрів України: академік Д. Табачник;

Конституційний Суд України: академіки М. Костицький, І. Тимченко, члени-кореспонденти М. Козюбра, О. Мироненко, М. Селівон, В. Тихий, В. Шаповал;

Вищий арбітражний суд України: член-кореспондент Д. Притика;

Міністерство юстиції України: член-кореспондент А. Заєць;

Державна судова адміністрація: член-кореспондент В. Костицький;

Журнал «Право України», Інститут інтелектуальної власності АПрН України: член-кореспондент О. Святоцький;

Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України: академік І. Побірченко*.

Як бачимо, 29 членів АПрН України працюють у науково-дослідних організаціях АПрН України і НАН України та у вищих навчальних закладах Києва, 20 — в органах державної влади і судових органах, один — в журналі «Право України», один — в недержавному органі — міжнародному третейському суді.

Наведене дозволяє зробити висновок про те, що значна кількість київських членів АПрН України займаються науковими дослідженнями поза рамками основних обов'язків по державній службі, викладацькій і науково-організаційній діяльності, тобто персонально здійснюють наукові дослідження у так званому «громадському секторі» науки.

Але треба відзначити, що корпоративна спільність визначних учених-юристів, яких об'єднує АПрН України, виявилась стимулюючим чинником, що надихає їх до творчої наснаги, громадської активності на ниві державо- і правотворення України.

Протягом усіх років існування АПрН України всі без винятку її члени демонструють значний науковий потенціал, не-

---

* На жаль, за час існування АПрН України пішли з життя наші колеги, друзі, вчителі, засновники наукових шкіл і видатні правознавці: академіки Борис Мусійович Бабій (листопад 1993 р.), Леонід Петрович Юзьков (березень 1995 р.), Федір Глібович Бурчак (лютий 2001 р.), Павло Семенович Матишевський (листопад 2001 р.), Володимир Володимирович Копейчиков (червень 2002 р.), члени-кореспонденти Михайло Макарович Міхеєнко (вересень 1998 р.), Анатолій Павлович Таранов (травень 1999 р.), Олександр Якович Светлов (жовтень 1999 р.), Ігор Петрович Лановенко (березень 2002 р.).

змінно високий «рейтинг» наукових публікацій та активну участь у наукових конференціях, «круглих столах», симпозіумах, семінарах.

Щорічний науковий здобуток членів АПрН України Київського регіону визначається сталою кількістю публікацій, що перевищує 300 (не рахуючи статей-термінів у юридичних словниках), у тому числі не менше 30 монографій, підручників, коментарів.

Помітною подією для юридичного загалу України стало видання чотирьох томів Юридичної енциклопедії (голова редакційної колегії Ю. Шемшученко), в яких опубліковано понад 6 тис. статей-термінів. Їх авторами здебільшого є члени АПрН України.

Тільки 2002 р. був відзначений публікаціями в галузі теорії та історії держави і права монографіями: В. Селіванова «Право і влада суверенної України: методологічні аспекти», яка присвячена фундаментальному дослідженню демократичної трансформації українського суспільства, його державної влади і права; О. Мироненка «Витоки українського конституціоналізму 1917–1920 рр.: теоретико-методологічний аспект»; Ю. Римаценка «Джерела української гуманітарної думки», яка видана у Москві видавництвом «Слов'янський діалог» з позначкою «Рік України в Росії»; В. Литвина «Політичний терор і тероризм в Україні XIX–XX століття»; державною премією України відзначена двотомна хрестоматія з теорії та історії держави і права, співавтором якої є академік О. Копиленко. Правові проблеми систематизації законодавства України відзначені у циклі науково-практичних видань (10 книг) з проблем інтелектуальної власності під упорядкуванням члена-кореспондента О. Святоцького.

В галузі державотворення і міжнародного права видані монографія В. Цветкова «Демократія. Управління. Бюрократія»; за редакцією В. Погорілка — підручник «Конституційне право України», В. Погорілко і Г. Мурашин є співавторами монографії «Теоретичні проблеми реалізації Конституції України».

Питанням адміністративної реформи в Україні присвячено колективні монографії «Виконавча влада і адміністративна реформа» (науковий керівник і співавтор — В. Авер'янов), «Державне управління в умовах адміністративної реформи» (співавтори — О. Крупчан і Н. Нижник). Завершено монографію «Ви-

конавча влада і адміністративне право». В. Авер'янов і О. Крупчан є організаторам проведення декількох міжнародних і республіканських конференцій, симпозіумів та «круглих столів», присвячених проблемам адміністративної реформи і створенню адміністративної юстиції в Україні.

Академік Л. Воронова, автор базових підручників «Фінансове право України», активно сприяла формуванню Інституту фінансового права при Академії державної податкової служби України і разом з начальником Інституту В. Антиповим на базі цієї Академії організувала проведення 22 листопада 2002 р. міжнародного «круглого столу» з проблем бюджетно-податкової політики в Україні та Росії.

У минулому році член-кореспондент В. Денисов брав активну участь у розробці нової редакції Закону «Про міжнародні договори України», він є одним із головних упорядників «Зібрання міжнародних договорів України» і співавтором підготовленої до друку монографії «Реалізація норм міжнародного права у внутрішньому правопорядку України». В галузі кримінально-правових наук виданням монографій «Міліція України (історичний нарис)» академіком П. Михайленком завершені багаторічні дослідження з історії міліції України. За редакцією В. Гончаренка (у співавторстві з Т. Варфоломеевою) видано науково-практичний коментар нової редакції Кримінально-процесуального кодексу України.

С. Яценко є науковим керівником, а також співавтором двох видань науково-практичного коментаря нового Кримінального кодексу України, одноособово підготував посібник-практикум «Кримінальне право України». В. Тихий як співавтор видав двотомний підручник «Кримінальне право України». Під науковим керівництвом М. Сегає підготовлено монографічне дослідження з проблем судової експертології. А. Закалюк здійснив вагомий внесок у виконання двох тем Державної комплексної програми профілактики злочинності (2001–2005 рр.). Він брав активну участь у доопрацюванні проекту Закону України «Про запобігання і протидію легалізації («відмиванню») доходів, отриманих злочинним шляхом», зробив змістовні доповіді щодо протидії організованій злочинності, корупції та відмиванню «брудних» грошей в Україні на міжнародних конференціях у Стамбулі (Туреччина), Толедо (Іспанія), Вашингтоні (США).

Т. Варфоломеева надрукувала цикл статей, які висвітлюють стан та майбутнє адвокатури в Україні. За її ініціативою 18–19 жовтня 2002 р. успішно проведено міжнародну конференцію «Організація адвокатури та надання правової допомоги в демократичному суспільстві».

Щорічно протягом багатьох років КРЦ бере активну участь в організації та проведенні міжнародних та республіканських конференцій, які відбувалися у Київському регіоні. Це вже згадана конференція з проблем методології правознавства та конференції «Ідеологія державотворення в Україні» (1996 р.), республіканська наукова конференція «Теоретичні та практичні питання реалізації Конституції України» (25–26 червня 1997 р.), республіканська конференція «Адміністративне право: сучасний стан і напрямки реформування» (червень 1998 р.), наукова конференція «Україна і міжнародне право на межі тисячоліття» (листопад 1999 р.), міжнародна конференція «Конституційне будівництво в Україні» (червень 2000 р.), міжнародна наукова конференція «Запобігання та протидія легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом» (січень 2001 р.), міжнародна конференція «Проблеми гармонізації законодавства України і країн ЄС» (травень 2002 р.). Всього КРЦ брав участь у проведенні понад 30 конференцій міжнародного і республіканського масштабу.

Крім багатьох міжнародних і республіканських конференцій, симпозіумів, «круглих столів», семінарів, що були організовані та проведені за участю членів АПрН України та її наукових підрозділів, діяльність яких координує Центр, і на його базі майже щонеділі проводилися симпозіуми, семінари, «круглі столи» за участю представників державних установ (Верховної Ради, Верховного Суду, Конституційного Суду, Міністерства юстиції), численних вітчизняних і зарубіжних громадських юридичних об'єднань (асоціацій, спілок, фондів).

Керівні органи КРЦ (Рада та бюро), а також відділення та відділи Президії АПрН України, діяльність яких координує КРЦ, діяли згідно з річними планами і планом роботи Президії АПрН України. Щорічно (двічі на рік) на базі КРЦ проводяться виїзні сесії Президії, регулярно проводять збори Ради КРЦ та його бюро.

Вице-президент О. Копиленко разом з керівництвом КРЦ щотижнево проводить оперативні наради з директорами науково-дослідних установ, які координує КРЦ.

Виконано також значний обсяг доручень президента та Президії АПрН України, які стосуються діяльності АПрН України та її взаємодії з відповідними державними органами, а також з президіями Національної та галузевих академій наук.

Слід відзначити, що навантаження на співробітників КРЦ значно зросло, оскільки абсолютною більшістю державних установ Києва АПрН України ототожнюється з її Київським регіональним центром. Тільки документообіг центру в 2000—2002 рр. порівняно з 1994 р. зріс у 96 разів. Відверто кажучи, зросло навантаження на опрацювання зв'язків з центральними органами виконавчої влади щодо вирішення нагальних проблем життєдіяльності АПрН України, зокрема її фінансування. Зросли стосунки і зв'язки із президіями інших галузевих академій наук, оскільки КРЦ від імені Президії АПрН України забезпечує «правове прикриття» і правовий захист спільних інтересів галузевих академій наук.

З огляду на статутні повноваження і завдання КРЦ, що полягають у науковому забезпеченні правотворчої діяльності державних органів, вивченні і узагальненні механізмів реалізації актів законодавства, підготовці практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органів державної влади та правоохоронних органів, узагальненні світового досвіду правового регулювання суспільних відносин, слід самокритично відзначити, що ці завдання КРЦ виконуються не повною мірою, за що КРЦ справедливо критикує президент АПрН України.

Зусилля КРЦ, всіх членів АПрН України, що працюють у Київському регіоні, структурних наукових підрозділів (відділень, науково-дослідних установ) і управління, діяльність яких координує КРЦ, треба спрямувати на подальшу розбудову Української правової держави, активну участь у проведенні конституційної реформи, завершенні розпочатих адміністративно-правової та судово-правової реформ, на більш активну участь членів АПрН України у законотворчому процесі та втілення в практику нового цивільного та кримінального законодавства.